

4.5.2021

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Suomen Yrittäjien lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle HE47/2021

1. Yleistä

Suomen Yrittäjät kannattaa esityksen tavoitetta, joka on sovittava yhteen kansallista ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa tehokkaaksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on uudistaa alueiden kehittämisen tavoitteita, suunnittelua ja toimintatapoja vastaamaan toimintaympäristön muutoksia sekä Euroopan unionin ja kansallisia tavoitteita. Tavoitteena on myös tukea ja edistää vaikuttavaa vuorovaikutusta ja sopimuksellisuutta alueiden kehittämisessä sekä selkeyttää sääntelyä sekä vähentää tuen saajien ja viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Suomen Yrittäjät korostaa, että alueiden kehitystyötä ohjaavat vahvasti yritykset. Täten aluekehittämisessä ja lainsäädännössä on huomioitava kauttaaltaan elinkeinoelämän osallistaminen, elinkeinoelämän tarpeiden ennakointi ja kuuleminen. Yritykset ovat tunnistettava aluekehittämisen keskeisimpänä voimavarana, julkisen hallinnon kumppaneina ja tuottajana julkisen sektorin järjestämille palveluille. Samoin yrityksille on oltava tukea ja apua rakennerahastojen hallintoon vastaamiseksi julkisen hallinnon asiakaina.

Esitetty lainsäädäntöuudistus palvelee monin osin ja aiheellisesti ylle kirjoitettua tarkoitusta. Suomen Yrittäjillä on hallituksen esitykseen muutamia ehdotuksia ja täsmennyksiä, jotka vahvistaisivat elinkeinoelämän osallistamista ja alueiden elinvoiman vahvistamista.

2. Viranomaisten palveluista yritys- ja asiakaslähtöisiä

Viranomaisten vastuut ja roolit ovat esityksessä selkeät. Yrittäjät ja yritykset ovat valtion virastojen merkittävä asiakasryhmä. Yrittäjillä on paljon veloituksia, jotka pitää hoitaa viranomaisen kanssa.

Yrittäjät korostaa, että yrittäjien kannalta ei ole monesti oleellista, onko kyse kenen viranomaisen vastuusta tai palvelusta. Hallinnollisten raja-aitojen täytyy olla mahdollisimman huomaamattomia ja asiakaslähtöisiä sekä sujuvasti saatavissa. Palveluita on mieluiten saatava yhdeltä "luukulta", josta voi hoitaa kaikki tiettyyn hankkeeseen tai asiaan tarvittavat asiat ja luvat

kerralla. Yrityksille on taattava mahdollisimman asiakaslähtöinen toimintamalli viranomaisten kanssa. Kaikissa palveluissa asiakas on otettava keskiöön.

Lisäksi välittävien toimielinten (maakuntien liitot, ely-keskukset ja Ruokavirasto) on palveltava ja oltava läsnä aktiivisesti koko toimialueellaan.

Monipaikkaisuutta on hyödynnettävä enemmän yrittäjien palveluiden saatavuudessa. Monipaikkaisesti työskentelevä valtion henkilöstö voi mennä palvelemaan asiakastaan joustavammin sinne, missä asiakas (kuten yrittäjä) on.

3. Maakuntien yhteistyöryhmästä

Maakuntien yhteistyöryhmien (MYR) asettamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä sekä päätöksenteko- ja hallintomenettelyistä säädettäisiin esityksessä nykyistä yleisemmin.

Yrittäjät esittää, että yhteistyöryhmät on pidettävä edelleen keskeisenä aluekehittämistoiminnan toimeenpanon yhteensovittamisen kumppanuuselimenä maakunnassa. Yhteistyöryhmällä on oltava tosiasiallista vaikuttavuutta ja päätösvaltaa sekä sen lausuntoja on pidettävä sitovina.

4. Aluekehittämispäätös voitava avata hallituskauden aikana

Esityksen mukaan valtioneuvosto päättäisi hallituskausittain valtakunnallista alueiden kehittämisen painopisteistä aluekehittämispäätöksellä (24 §).

Yrittäjät esittää, että eduskunnan vastauksessa korostettaisiin sitä mahdollisuutta, että valtioneuvosto voi avata ja tarkistaa kautensa aikana uudestaan aluekehittämispäätöksen. Aluekehittämispäätöksen on pysyttävä ajassa mukana ja tarpeen tullen sitä on voitava päivittää kesken kauden vastaamaan muuttunutta tilannekuvaa, kuten pandemiaa.

On kannatettavaa, että alueiden uudistumisen neuvottelukunnan roolia aluekehittämispäätöksen seurannassa on selkeytetty. Aluekehittämispäätöksen toteutumisen edistäminen ja seuranta olisi neuvottelukunnan yksi keskeisin tehtävä. Yrittäjät pitää neuvottelukuntaa merkittävänä aluekehittämisen toimielin, joka kokoaa eri aluekehittämistoimijat yhteen. Neuvottelukunnalla pitää olla tosiasiallisia mahdollisuuksia ja vaikuttavuutta seurata aluekehittämispäätöksen toimeenpanoa.

5. Aluekehittämiskeskusteluista tuloksellisia

Aluekehittämiskeskusteluiden (27 §) on syytä olla tavoitteellisia ja tuloksiin tähtääviä. Aluekehittämiskeskustelujen kytkentä aluekehittämispäätökseen on tärkeää. Aluekehittämiskeskusteluiden on oltava läpinäkyviä ja niistä on raportoitava mahdollisimman avoimesti. Siksikin on hyvä, että valtioneuvoston asetusluonnoksessa asiasta esitetään, että keskustelujen lopputuloksena on asiakirja, jossa kuvataan valtioneuvoston ja alueiden näkemys aluekehityksen tilannekuvasta, toimintaedellytyksistä ja kehittämisen painopisteistä.

Yrittäjät esittää, että aluekehittämiskeskusteluja on käytävä muidenkin kuin julkisen hallinnon kesken. Elinkeinoelämä, järjestöt ja muut aluekehittämistoimijat on nähtävä yhtä lailla tärkeinä kehittämiskeskustelujen toimijoita.

Esimerkiksi keskusteluihin voitaisiin pyytää lausuntoja tai toteuttaa suullinen kuuleminen aluekehittämisen keskeisiltä toimijoilta.

6. Yrityksille tukea rakennerahastojen hallinnointiin

Tulevina vuosina on liikkeellä ehkä ennätysmäärä alueiden kehittämisrahaa, jotka koostuvat esimerkiksi perinteisesti EU:n rakennerahastoista ja koronaelvytyspaketeista. Julkisen vallan on varmistettava, että yritykset löytävät sopivat rahoitusvälineet ja pystyttävä vastaamaan hankkeen hallinnointiin.

Yrittäjien ja elinkeinoelämän kannalta on erityisen tärkeää varmistaa, että sellaisia hanke- ja yritysneuvoja toimisi yritysten rajapinnassa riittävästi, jotka auttaisivat kertomaan minkälaisia rahoituksia yrittäjillä olisi käytössä ja kuinka hankehakemukset käytännössä laaditaan. Monet yritykset kokevat jo lähtökohtaisesti hanketoiminnan monimutkaisena ja byrokraattisena sekä tarvitsevat siihen käytännönläheistä apua. Rakennerahojen hankerahoituksella on mahdollista uudistaa suomalaista elinkeinorakennetta ja tukea yritysten roolia tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa.

Yksi kehittämiskohta on myös, että maantieteelliset toimintarajat estävät muutoin pätevien hankkeiden rahoituksen. Jos hanke ylittää maakunnan tai elyn maantieteelliset rajat, niihin ollaan yleensä kovin varovaisia myöntämään rahoitusta.

Yrittäjät esittää:

- Julkinen hallinto varmistaa, että yrityksille on tukea ja neuvoa soveltuvien hankehakujen löytämiseksi ja hankehallinnointiin

vastaamiseksi. Erityistä huomiota on kiinnitettävä alle 10 hengen mikroyritysten neuvontaan, joita yrityskannastamme on 93 prosenttia.

- Tavoitteen rakennerahastojen hallinnollisen taakan vähentämiseksi on näyttydyttävä asiaa koskevissa valtioneuvoston asetuksissa ja konkreettisissa toimissa, kun hankehakuja ja muita hankeprosesseja toteutetaan ja sovelletaan käytännössä.
- Viranomaisten on voitava keskenään vaihtaa tietoja esimerkiksi yritysten velvoitteidenhoitoselvitysten asianmukaisuudesta yrityksen hallinnollista taakkaa lisäämättä ja yrityksen niin halutessa.
- Rakennerahastojen hallinnoinnissa kansallista ylisääntelyä ei pidä tehdä.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Anssi Kujala
varatoimitusjohtaja

Janika Tikkala
elinkeinopolitiikan asiantuntija